

Brusel 28. května 2018
(OR. en)

9418/18

Interinstitucionální spisy:
2018/0107 (COD)
2018/0108 (COD)

JAI 516
COPEN 166
CYBER 117
DROIPEN 76
JAIEX 56
ENFOPOL 284
DAPIX 158
EJUSTICE 62
MI 399
CODEC 873

POZNÁMKA

Odesílatel:	Předsednictví
Příjemce:	Rada
Předmět:	Elektronické důkazy a) nařízení o evropských předávacích a uchovávacích příkazech pro elektronické důkazy b) směrnice o právních zástupcích za účelem shromažďování důkazů = politická rozprava

I. Úvod

1. Dne 17. dubna 2018 Komise přijala dva legislativní návrhy: *návrh nařízení o evropských předávacích a uchovávacích příkazech pro elektronické důkazy v trestních věcech*¹ a *návrh směrnice, kterou se stanoví harmonizovaná pravidla pro jmenování právních zástupců za účelem shromažďování důkazů v trestním řízení*². Jejich cílem je zlepšit přeshraniční přístup k elektronickým důkazům vytvořením právního rámce pro soudní příkazy určené přímo právním zástupcům poskytovatelů služeb bez zásahu orgánu v členském státě, kde se jejich právní zástupce nachází.

¹ Dokument 8110/18.

² Dokument 8115/18.

Z prvních odborných rozprav a diskuse na zasedání Koordinačního výboru v oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech vyplynula řada politicky důležitých otázek, jež by předsednictví rádo předložilo na zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci dne 4. června s cílem požádat o politické pokyny, a to nejen ohledně směru, který se má v budoucích jednáních o návrzích sledovat, ale i s ohledem na vnější vztahy EU v této oblasti s klíčovými partnery, jako jsou USA.

II. Oblast působnosti legislativních návrhů Komise

2. Ačkoli delegace návrhy přivítaly, řada z nich vyjádřila politování nad omezenou oblastí působnosti navrhovaného nařízení, jelikož se nezabývá *přímým přístupem k elektronickým důkazům* (přímým přístupem k údajům bez pomoci třetí strany (poskytovatele služeb) jakožto zprostředkovatele) ani *sledováním údajů v reálném čase*. Mnoho delegací bylo toho názoru, že je třeba se těmito dvěma prvky věnovat, protože reagují na operativní potřebu, a tak je nutné je více a mnohem podrobněji prostudovat. Stanoviska delegací se však liší v tom, zda by tato činnost měla proběhnout s cílem začlenit dané prvky do stávajících návrhů, nebo raději souběžně se stávajícími návrhy, tak aby se současná jednání nezpозdila ani neprodloužila.
3. Co se týče *sledování údajů v reálném čase*, byly zmíněny následující aspekty:
 - jedná se o citlivé opatření představující značný zásah;
 - tato možnost je stanovena ve většině vnitrostátních právních předpisů pro domácí prostředí, ve směrnici o evropském vyšetřovacím příkazu i v zákoně USA „CLOUD Act“; jakýkoli unijní základ pro sledování údajů v reálném čase je zapotřebí zvažovat v tomto širším rámci a vzít v úvahu potřebu vybavit orgány členských států celou řadou nástrojů pro boj proti trestné činnosti v digitálním věku (jaké mají k dispozici jejich protějšky v USA). Členské státy navíc navrhly, že by se v rámci úvah o tomto opatření měla zvážet možnost zahrnout sledování údajů v reálném čase recipročně do tzv. výkonné dohody k zákonu USA „CLOUD Act“.

4. Pokud jde o *přímý přístup k elektronickým důkazům*, byly zmíněny následující aspekty:
- jedná se o účinný nástroj v situacích, jako je ztráta umístění nebo v případě nespolupracujících poskytovatelů služeb, jenž úřadům členských států umožňuje získat dálkový přístup k údajům, které jsou dostupné v důsledku vyhledávání a zajištění zařízení nebo využitím zákonně získaného oprávnění k přístupu k účtu;
 - existují velké rozdíly ve vnitrostátních právních předpisech, jež v současnosti tento přímý přístup v členských státech upravují, zejména pokud jde o záruky a pravomoci, které poskytují;
 - případné vytvoření společného unijního rámce by bylo přínosné, takový celounijní přístup by se však měl pečlivě zvážit s ohledem na uvedené odlišné vnitrostátní právní rámce a řadu právních otázek, včetně vhodného právního základu.
5. ***Ministři se vyzývají, aby si vyměnili názory na naléhavost této otázky a postupy pro další jednání o vytvoření rámce EU pro „přímý přístup k elektronickým důkazům“ a „sledování údajů v reálném čase“ v blízké budoucnosti.***

III. Poslední vývoj na mezinárodním poli a dopad zákona USA „CLOUD Act“

6. Zákon USA „CLOUD Act“³ přijatý Kongresem Spojených států dne 23. března 2018 objasňuje prostřednictvím dodatku zákona o uloženém obsahu komunikace (Stored Communications Act) z roku 1986, že poskytovatelé služeb z USA jsou povinni vyhovět příkazům USA sdělit údaje obsahu bez ohledu na to, kde jsou takové údaje uloženy⁴. Zákon USA „CLOUD Act“ navíc umožňuje uzavřít za jistých podmínek se zahraničními vládami tzv. výkonnou dohodu, na jejímž základě by poskytovatelé služeb z USA mohli poskytnout údaje obsahu přímo těmto zahraničním vládám (jakož i odposlouchávat drátové komunikace) za podmínek, které se v takových „výkonných“ dohodách stanoví.

³ Zákon objasňující zákonné používání údajů v zahraničí (Clarifying Lawful Overseas Use of Data).

⁴ Učinil tak spor USA vs. Microsoft Corporation týkající se téže věci bezpředmětným – tedy otázkou, zda podle zákona o uloženém obsahu komunikace (Stored Communications Act) z roku 1986 mohou donucovací orgány ve Spojených státech vyžadovat, aby poskytovatel služeb se sídlem v USA na základě soudního příkazu zpřístupnil obsah účtu elektronické pošty uložený na serveru umístěném v zahraničí.

7. Ministři se při projednávání této problematiky na zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci v březnu vyslovili pro společný přístup EU vůči USA, přičemž zdůraznili, že by to nejen významnou měrou přispělo k vytvoření právní jasnosti na straně poskytovatelů služeb i příslušných orgánů členských států, ale rovněž by to zabránilo šíření různých systémů a roztržičnosti v rámci EU a nerovnému zacházení mezi členskými státy.
8. Na zasedání Koordinačního výboru v oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech dne 18. května Komise a právní služba Rady objasnily, že EU má pravomoc zahájit taková jednání s USA a členské státy by se neměly dvoustranných jednání účastnit. Komise rovněž zdůraznila některé z výše uvedených přínosů. Komise a předsednictví také objasnily pravomoc EU v této oblasti na zasedání ministrů EU a USA konaném ve dnech 22. a 23. května 2018 v Sofii.
9. Na uzavření tzv. výkonné dohody mezi EU a USA je také zapotřebí pohlížet ve světle ustanovení článku 48 obecného nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR), jež právě vstoupilo v platnost. Tento článek stanoví, že „[r]ozhodnutí [...], jež po správci nebo zpracovateli požadují předání nebo zpřístupnění osobních údajů, lze jakýmkoli způsobem uznat nebo vymáhat, pouze pokud vycházejí z mezinárodní dohody [...] mezi žádající třetí zemí a Unií [...], aniž jsou dotčeny jiné důvody pro převod podle této kapitoly [V]“.
10. Při vymezování budoucího vztahu by se měla zvláštní pozornost věnovat pravidlům obsaženým v příslušných legislativních textech týkajících se případů, kdy jsou poskytovatelé služeb v situaci kolize mezi vnitrostátními právními předpisy. Zákon „CLOUD Act“ obsahuje ustanovení „comity clause“⁵, zatímco návrh nařízení EU stanoví v článku 15⁶ přezkumný postup v případě protichůdných povinností. K tomu, aby byla zajištěna reciprocita a operativní účinnost, bude nutné tato ustanovení pečlivě a podrobně posoudit.

⁵ Ustanovení „comity clause“ umožňuje poskytovatelům služeb, aby požádali soud USA o zrušení nebo změnu příkazu pro uchovávání nebo sdělování údajů, týkají-li se tyto údaje osoby, která není osobou USA a pokud by dodržení tohoto příkazu bylo v rozporu s právními předpisy země, se kterou Spojené státy uzavřely tzv. výkonnou dohodu, která stanoví obdobné možnosti poskytovatelům služeb v rámci jejich právních předpisů.

⁶ Článek 15 počítá s dialogem s ústředním orgánem dotčeného třetího státu. Evropský předávací příkaz by byl potvrzen a údaje by byly poskytnuty pouze v případě, že tento orgán nebude mít námitky.

- 11. Ministři se vyzývají, aby potvrdili své přání urychleně zahájit jednání s USA o uzavření tzv. výkonné dohody mezi EU a USA, a dále se vyzývají, aby Komisi požádali, aby Radě za tímto účelem bezodkladně předložila doporučení týkající se mandátu pro jednání. Ministři se vyzývají, aby požádali Komisi, aby podobné kroky podnikla ohledně druhého dodatkového protokolu k Budapešťské úmluvě, na němž se v současnosti pod záštitou Rady Evropy pracuje.**
-